

NORGES HØYESTERETT

Den 2. mars 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Falch og Thyness i

HR-2022-505-U, (sak nr. 22-014672SIV-HRET), sivil sak, anke over dom:

A (advokat Jon Anders Hasle)

mot

B (advokat Bjørn Aksel Henriksen)

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder idømt oppreisningserstatning for et forhold der tiltalte er frifunnet for straff for samme forhold som begrunner erstatningen.
- (2) A ble i Agder lagmannsretts dom 23. desember 2021 frifunnet for straff av det bestemmende mindretallet for kroppsskade og grove trusler mot fornærmede B. Det flertallet som stemte for å dømme A til straff, ila A solidarisk ansvar med to andre tiltalte for å betale 100 000 kroner i oppreisning til fornærmede for de handlingene tiltalen gjaldt.
- (3) A har anket lagmannsrettens dom for så vidt gjelder lagmannsrettens avgjørelse av sivile krav. A gjør i korte trekk gjeldende at lagmannsrettens begrunnelse for å dømme ham til å betale oppreisning, krenker uskyldspresumsjonen, og at lagmannsrettens dom må oppheves på dette grunnlag.
- (4) B har inngitt tilsvaer. B tar ikke stilling til spørsmålet om lagmannsrettens dom krenker uskyldspresumsjonen, men anfører at dette under enhver omstendighet ikke trenger å medføre opphevelse av dommen.
- (5) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at særskilt anke mot avgjørelse av sivile krav behandles etter tvistelovens regler, jf. straffeprosessloven § 435, og at anke til Høyesterett ikke kan fremmes uten samtykke fra ankeutvalget. Utvalget kan bare gi samtykke når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken avgjort i Høyesterett, jf. tvisteloven § 30-4. Etter tvisteloven § 30-3 andre ledd bokstav d kan ankeutvalget oppheve lagmannsrettens dom dersom utvalget enstemmig finner det klart at det er grunnlag for opphevelse.
- (6) Den ankende part anfører at lagmannsrettens flertall krenker uskyldspresumsjonen ved sin begrunnelse for å idømme oppreisningserstatning til B.

- (7) Det følger av Grunnloven § 96 andre ledd og EMK artikkel 6 nr. 2 at enhver har rett til å bli ansett uskyldig inntil det motsatt er bevist etter loven. Dette er ikke til hinder for at det kan ilegges erstatningsansvar på grunnlag av forhold som den ansvarlige er frifunnet for i straffesak, jf. blant annet HR-2021-1585-U avsnitt 13. Men det er et krav at begrunnelsen for å ilegge erstatningsansvar er utformet på en måte som ikke krenker den strafferettslige uskyldspresumsjonen. Det vises til HR-2018-1909-A avsnitt 55, med henvisning til Rt-2014-705:

«I saker som dette står lagmannsretten overfor den krevende oppgaven det er å gi en tilstrekkelig dekkende begrunnelse for sin avgjørelse av de sivile kravene, samtidig som denne begrunnelsen ikke med rimelighet må kunne oppfattes slik at den – direkte eller indirekte – rokker ved konklusjonen i den frifinnende straffedommen, jf. Rt-2009-1456 avsnitt 28 flg. Om det siste er tilfellet, beror på en vurdering av dommen sett som et hele. Det er da vesentlig at domsgrunnene får frem forskjellene i beviskrav, at man unngår typisk strafferettslig terminologi, at premissene ikke kobles opp mot elementer i straffesaken som for eksempel tiltalebeslutningen eller spørsmålsskriftet til lagretten, og at det uttrykkelig sies at idømmelsen av erstatningsansvaret ikke rokker ved den konklusjon at det ikke er grunnlag for straffansvar. Domsgrunnene må heller ikke ellers etterlate det inntrykk at retten mener det var grunnlag for straffansvar, eller være utformet slik at de i realiteten må lede til den konklusjon at det ikke var grunnlag for frifinnelse, jf. Rt-2008-1292, Rt-2009-1456, Rt-2012-47, Rt-2013-22 og Rt-2014-249»

- (8) Lagmannsrettens flertalls begrunnelse for å idømme oppreisningserstatning lyder:

«Når det gjelder oppreisningserstatning for A har lagmannsretten delt seg i det samme flertallet og mindretallet som ved avgjørelsen av skyldspørsmålet. Avgjørelse om oppreisningserstatning skal treffes med alminnelig flertall, jf. straffeprosessloven § 35 annet ledd. I samsvar med flertallets syn dømmes A til å betale oppreisningserstatning til B med kr 100 000. Det vises til begrunnelsen over.»

- (9) Ved å vise til den samme begrunnelsen som det ikke-bestemmende flertallet ga for domfellelse, etterlater domsgrunnene inntrykk av at flertallet ikke har tatt frifinnelsen til etterretning, og at flertallet fortsatt bygger på at det er grunnlag for straff. Dette innebærer en krenkelse av uskyldspresumsjonen i Grunnloven § 96 og EMK artikkel 6.
- (10) Lagmannsrettens begrunnelse viser likevel at resultatet ville ha blitt det samme ved en ny behandling av spørsmålet. Etter ankeutvalgets syn er det derfor ikke grunn til å oppheve lagmannsrettens dom på dette punktet, jf. HR-2021-1585-U avsnitt 16. Krenkelsen av uskyldspresumsjonen repareres ved at Høyesterett konstaterer krenkelsen her, jf. HR-2021-1585-U avsnitt 16 og HR-2018-1909-A avsnitt 66.
- (11) Ankeutvalget finner for øvrig enstemmig at det ikke er tilstrekkelig grunn til at saken blir fremmet for Høyesterett, jf. tvisteloven § 30-4. Anken tillates derfor ikke fremmet.

S L U T N I N G

1. Anken tillates ikke fremmet.
2. Lagmannsrettens domsgrunner for de sivile kravene krenker Grunnloven § 96 andre ledd og EMK artikkel 6. Krenkelsen anses reparert ved denne beslutning.

Ingvald Falch
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)